

ЕРАТРИДЪР

СКОТ ТЪРОУ

Романът, изстрелял Търоу на върха

НЕВИНЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА ПРОТИВНОТО

Прокурор е обвинен в убийството на любовницата си...

СКОТ ТЪРОУ

НЕВИНЕН ДО ДОКАЗВАНЕ
НА ПРОТИВНОТО

СКОТ
ТЪРОУ

НЕВИНЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА ПРОТИВНОТО

PRESUMED INNOCENT by Scott Turow.
© 1987 by Scott Turow. By arrangement with
the Author. All rights reserved.

© Чавдар Попов, превод
© Димитър Стоянов – Димò,
худ. оформление на корицата
Издателство *ЕРА*, София, 2010
ISBN: 978-954-389-097-2

Книгите на *ЕРА* търсете на
www.erabooks.net

ЕРА

ВСТЪПИТЕЛНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Винаги започвам така:

— Аз съм прокурорът. Представявам щата. Намирам се пред вас, за да ви представя доказателства за извършено престъпление. Вие трябва да ги обсъдите. Вие трябва да прецените. Вие трябва да решите дали доказват вината на подсъдимия. Този човек... — И тук посочвам.

„Винаги да сочиш, Ръсти — каза ми Джон Уайт в деня, когато започнах работа в прокуратурата. Шерифът взе отпечатащи от пръстите ми, положих клетва пред председателя на съда, а Джон Уайт ме заведе да наблюдавам първия в живота ми съдебен процес. Нед Халси произнасяше встъпителното си изявление и докато ръкомахаше към залата, Джон, лъхаш на алкохол още от десет сутринта, ми шепнеше моя пръв урок с присъщата си отзивчивост и добронамереност. По онова време този як ирландец с побеляла и разхвърчана като царевична свила коса заемаше поста първи заместник главен прокурор. Това беше преди повече от десет години, когато още не бях посмял дори да мечтая, че сам ще го заема някога. — Ако нямаш смелостта да го посочиш — прошепна Джон Уайт, — не можеш да очакваш от тях смелостта да го осъдят“.

Затова соча. Протягам към залата ръка с изопнат показалец. Търся погледа на подсъдимия и изричам:

— Този човек е обвинен...

Той извърща очи. Или примигва. Или изобщо не реагира.

Отначало често се питах какво е да си на неговото място, прикован от изпитателните и обвинителни погледи на присъстващите в залата, осъзнал факта, че и най-обикновените привилегии на порядъчния живот — взаимното доверие, личното уважение и дори свободата — в този миг са като палто, което си оставил на гардероб и може никога да не получиш обратно. Физически усещах неговия страх, обърканост и ужасяваща безпомощност.

Сега неумолимите повели на дълга и отговорността са се наслоили във вените ми подобно на рудни отлагания и са поизместили сантименталните настроения. Просто трябва да си върша работата — не че съм станал безчувствен. Повярвайте ми. А тези обвинения, присъди и наказания винаги са съществували. Те са едно от големите колела, които движат живота. Аз изпълнявам ролята си. Служител съм на нашата единствена, всепризната система за разграничаване на правилното от грешното; аз съм бюрократът на доброто и злото. Това да се забрани, а това — не. Човек би си помислил, че след толкова години обвинения, дела и несекващ поток от подсъдими всичко се е сляло в едно. Но не е така.

Отново се обръщам към съдебните заседатели:

— Днес вие, всички вие, сте се нагърбили с едно от най-светите задължения на гражданина. Вашата задача е да установите фактите. Истината. Знам, че не е лесно. Случва се паметта да изневери на свидетелите, спомените им да са замъглени, а доказателствата — противоречиви. Може да се наложи да взимате решения за неща, които или никой не знае, или не желае да говори за тях. Ако сте си у дома, на работа или където и да е извън съдебната зала, можете да се откажете и да не направите нужното усилие. Но тук трябва. Длъжни сте! Нека ви припомня: има извършено престъпление. Никой не оспорва това. Има реална жертва. Реална болка. От вас не се очаква обяснение защо се е случило това. В края на краищата подбудите може да останат винаги скрити в душата на човека. Но вие трябва поне да се опитате да прецените какво всъщност се е случило.

Ако не го направите, няма да разберем дали този човек заслужава да бъде освободен... или наказан. Няма да знаем кого да виним. А ако не успеем да открием истината, как ще възтържества справедливостта?

ПРОЛЕТ

1.

— Би трябвало да ми е мъчно... — казва Реймънд Хорган.

Отначало се питам дали не говори за погребалното слово, което му предстои да произнесе. Току-що прегледа записките и сега пъха двете картончета в малкото джобче на синьото си шевиотено сако. Но по израза на лицето му разбирам, че думите му се отнасят за нещо лично. Седнал на задната седалка на служебния буик, той се взира през стъклото в уличното движение, което с приближаването ни към Южния квартал става все по-натоварено. Хорган се е унесъл в мислите си. Наблюдавам го и изведнъж ми хрумва, че тази поза би била много ефективна за официалния портрет на тазгодишната кампания — едрите черти на Реймънд, застинали в тържествено изражение, решително и леко меланхолично. От него, също както от мръсните тухли и покривите от катранени плоскости в квартала, през който минаваме, се излъчва някакъв стоицизъм, свойствен за този невинно весел град.

Работещите с Реймънд често повтарят, че не изглежда добре. Преди около година и половина той се разведе с жена си Ан след трийсетгодишен брак. Понапълнял е, а вечно мрачното му напоследък лице говори, че е достигнал онзи момент в живота, когато те осенява мъдро прозрение: човек не може да се избави от болките и мъките.

Преди година преобладаваше мнението, че Реймънд няма нито издръжливостта, нито желанието да се кандидатира отново, а той изчака да останат само четири месеца до предварителните избори* и едва тогава заяви, че ще участва в тях. Някои смятат, че го е направил, защото не може да се откаже от властта и обществения живот. Аз мисля, че основната причина е откритата му омраза към най-опасния му конкурент в предварителните избори, Нико дела Гуардия, който до миналата година беше прокурор. Независимо от мотивите кампанията се оказа доста тежка. Докато имаше пари, в нея активно участваха специализирани бюра и консултанти по средствата за масова информация. Тримата млади мъже със съмнителни сексуални наклонности се произнесоха по въпроси, като например официалния портрет за предизборната кампания, и се погрижиха ликът на Реймънд да бъде разлепен на всеки четвърти автобус в града. Пресилената му усмивка на снимката цели да покаже непоколебимост, съчетана с благонамереност. Според мен обаче на нея той прилича на мухльо. Ето още едно доказателство, че вече не е много наясно с нещата. Изглежда това имаше предвид, когато каза, че би трябвало да му е мъчно. Намеква, че не е в крак със събитията.

Сега продължава да говори за убийството на Каролин Полхимъс, станало преди три вечери, на първи април.

— Като че ли нещо не мога да схвана. От една страна, Нико иска да изкара, че съм я убил аз. От друга страна, всяко нещастно журналистче иска да знае кога ще открием убиеца. Секретарките ронят сълзи в тоалетните. А в крайна сметка трябва да помислим и за тази нещастна жена. Господи, та аз я познавах като стажантка още преди да завърши право. Работеше при мен. Аз я назначих. Умна, приятна жена. И много способна. А като се замислиш за случилото се... смятах, че съм

* Преки вътрешнопартийни избори за посочване кандидата на дадена партия за определена длъжност. На предварителните избори гласуват само регистрирани членове на партията. — Б.пр.

претръпнал, но мира нямам... Някакъв мръсник се вмъква в дома ѝ с взлом.... Да свърши по този начин! Така ли трябваше да си отиде от света? Някой побъркан да ѝ спуска черепа и после да се гаври с нея. Господи! — повтаря Реймънд. — Нямам думи.

— Не е имало взлом — прекъсвам го аз. Неочаквано резкият ми тон изненадва и мен самия. Реймънд, който отново бе насочил поглед към папката на коленете си, вдига глава и заковава в мен хитрите си сиви очи.

— Това пък откъде ти хрумна?

Не бързам да отговоря.

— Намираме жената изнасилена и вързана — продължава той. — При това положение не бих насочил следствие то към нейните приятели и обожатели.

— Няма счупени стъкла, нито разбити врати — отбелязвам аз.

В този миг Коуди, полицаи с трийсетгодишен стаж, който отбива последните си работни дни, като кара служебната кола на Реймънд, се намесва в разговора от шофьорското място. Коуди днес е мълчалив както никога и ни спестява обичайните си дрънканици за мошенически сделки и „големи удари“, каквито непрекъснато му се привиждат по улиците на града. За разлика от Реймънд, а и от мен, никак не му е трудно да се натъжи. Има недоспал вид, което придава на лицето му някак печално изражение. Забележката ми за състоянието на апартамента на Каролин явно го развълнува.

— Тя държеше всички врати и прозорци отключени — отбелязва той. — Така ѝ харесваше. Живееше в свой си свят.

— Струва ми се, че някой ни разиграва — казвам и на двамата. — Опитва се да ни насочи по грешна следа.

— Я ги остави тия, Ръсти — възразява ми Реймънд. — В случая търсим побъркан тип и не ни трябва Шерлок Холмс. Не се опитвай да изпреварваш момчетата от следствието. Гледай си в краката и карай напред. Прав ли съм? Хвани ми виновника и ме избави от цялата тая работа. — После ми се усмихва подкупващо и лукаво. Искане да ми

покаже, че не губи дух. А и не е нужно повече да набляга колко е необходимо да се залови убиецът на Каролин.

В коментарите си за печата по повод въпросното убийство Нико бе непочтен, пристрастен и неумолим. „Мекушавият подход на прокурора към прилагането на закона през последните дванайсет години го е направил съучастник на престъпните елементи в нашия град. Тази трагедия показва, че дори собствените му сътрудници вече не са в безопасност“. Но не си е дал труда да обясни как собствената му работа като прокурор под ръководството на същия този човек в продължение на повече от десет години е съжителствала с флирта на Реймънд с беззаконието. Ала политикът не е длъжен да дава обяснения. Пък и Нико винаги се е държал безочливо с обществеността. Това е едно от нещата, които го направиха годен за политическа кариера.

Годен или не, повечето хора очакват Нико да загуби предварителните избори, до които остават още осемнайсет дни. Реймънд Хорган вече над десет години успява да спечели на своя страна всичките милион и половина регистрирани избиратели на окръг Киндъл. Тази година още не е получил подкрепата на своята партия, но това се дължи главно на стар спор с кмета. Политическите приятели на Реймънд — група, към която никога не съм се числил — са убедени, че когато след десетина дни излязат първите резултати от допитванията до общественото мнение, останалите партийни големци ще наложат на кмета „да се обърне“ и Реймънд ще си подсигури още четири години. В този еднопартиен град победата в предварителните избори е равностойна на крайна победа.

Коуди се обръща назад и отбелязва, че приближава един часът. Реймънд кима разсеяно. Шофьорът приема това за съгласие и се пресяга под таблото, за да включи сирената. Пуска я два пъти накратко, като че иска да разреже потока. Колите и камионите прилежно се разделят и черният буик се придвижва напред. Тук кварталът е бедняшки, със стари дъсчени къшурки и скърцащи веранди пред тях. Деца с

картофеножълтеникава кожа играят до бордюра с топки и въжета. Аз израснах на около три преки оттук, в квартира, разположена над бащината ми фурна. Спомням си тези черни години от моя живот. През деня майка ми и аз, когато не бях на училище, разбира се, помагахме в магазина. Вечерите прекарвахме заключени в едната стая, докато баща ми пиеше в другата. Нямах братя или сестри. Кварталът не се е променил много — все така е населен с хора като баща ми: сърби, какъвто беше той, украинци, италианци и поляци — етнически общности, които държат на работата си и на мрачния си мироглед.

Окончателно засядаме в тежкото движение на петъчния следобед. Коуди се е долепил плътно до задницата на някакъв автобус, който ръмжи и бълва отровни газове. На него е окачен рекламен плакат на Хорган и той ни съзерцава отгоре с нещастния израз на водещ на телевизионно предаване или рекламиращ котешка храна. Не мога да се сдържа. Реймънд Хорган е моето бъдеще и моето минало. С него съм вече дванайсет години — години, изпълнени с преданост и възхищение. Аз съм му пръв заместник и неговото падение ще бъде и мое. Ала гласът на недоволството не може да бъде заглушен, той си има собствени закони. И сега се обръща с внезапна откровеност към надвесения над нас образ. Дръвник с дръвник, казва той. Ти си един дръвник и нищо повече, не спира да реди този глас.

Завиваме по Трета улица и виждам, че погребението се е превърнало в цяло събитие за полицейското управление. Половината паркирани коли са техни, а из алеите по двама, по трима се разхождат полицаи. Убийството на прокурор е само на крачка от най-тежкото престъпление — убийството на полицаи. Но дори и да не беше заради професионалното съпричастие, пак щяха да дойдат много от тях, защото Каролин имаше доста приятели в управлението — верноподаници, които прокурорът си създава, като цени добрата полицейска работа и се грижи да не я съсипят в съда. Да не забравяме, разбира се, и

факта, че тя бе красива жена със съвременни схващания. Каролин, както знаем, не беше светица.

Близко до църквата движението е безнадеждно задръстено. Пропълзяваме метър-два, след което чакаме предните коли да изсипят пътниците си. Автомобилите на най-важните, лимузини със служебни номера, и на представители на пресата, които търсят места за паркиране, най-безцеремонно препречват пътя. А телевизионните журналисти не спазват нито местните разпоредби, нито елементарните правила на благоприличие. Една от репортерските коли със сателитна антена на покрива е паркирана на тротоара, точно пред разтворените дъбови врати на църквата, а няколко репортери вече обработват тълпата, сякаш са на боксов мач, и завират микрофоните си под носа на пристигащите официални лица.

— По-късно — казва Реймънд и си пробива път през ордата журналисти, обградила колата в мига, в който допираме бордюра. После обяснява, че ще каже няколко думи в памет на покойната и след това ще ги повтори откън. Спира за момент, за да потупа по рамото Станли Розенбърг от Пети телевизионен канал. Станли както винаги ще получи интервю първи.

Пол Драй от кабинета на кмета ми прави знак. По всичко личи, че почитаемият кмет желае да размени няколко думи с Реймънд преди началото на службата. Предавам съобщението веднага щом Хорган се освобождава от репортерите. Той се мръщи — неразумно, тъй като Драй със сигурност го вижда — преди да тръгне с Пол и да изчезне в готическия мрак на църквата. Кметът, Огъстин Болкаро, е много злопамятен. Преди десет години, когато Хорган бе най-популярният човек в града, той за малко да измести Болкаро от поста му. За малко. Но откакто загуби предварителните избори, Реймънд не пропуска да демонстрира васална преданост. Болкаро обаче още го смъдят старите рани. Сега най-сетне дойде ред Хорган да се поти в предварителни избори и кметът заяви, че партияната му роля изисквала да остане неутрален, затова

решил да изчака, преди да обяви кого ще подкрепи партията. Очевидно се забавлява, като гледа как Реймънд се мъчи сам да изплува до брега. Когато накрая успее, Оги пръв ще го поздрави и ще заяви, че изобщо не се е съмнявал в победата му.

Вътре почти всички скамейки са вече заети. Отпред е ковчегът, отрупан с цветя — лилии и бели хризантеми, чийто лек аромат успявам да доловя въпреки множеството хора. Пробивам си път напред, като кимам наляво-надясно и стискам ръце. Тълпата е от тежката категория — всички политици от града и окръга. Повечето съдии също са тук, както и мнозина от светилата на адвокатурата. Присъстват още част от левите и феминистките групи, с които Каролин някога беше свързана. Разговорите са подходящо минорни, а лицата изразяват покруса и печал.

Отстъпвам назад и се блъсвам в Дела Гуардия, който също снове из тълпата.

— Нико! — ръкувам се с него. Сложил е цвете в бутонирата — навик, който придоби, откакто стана кандидат. Пита за жена ми и сина ми, но не чака да му отговоря. Вместо това внезапно придобива покъртително скърбящо изражение и започва да говори за смъртта на Каролин.

— Тя беше просто... — прави жест с ръка, сякаш се мъчи да напипа най-точния израз. Виждам, че елегантният кандидат за главен прокурор търси нещо поетично, и бързо го прекъсвам:

— Беше прекрасна — казвам и в същия миг се учудвам на внезапния прилив на чувства у мен, на силата и бързината, с които те се изтръгват от някакво потайно кътче на душата ми.

— Прекрасна! Точно така! Хубаво казано! — кима Нико. След това през лицето му преминава по-ведър лъч. Познавам го достатъчно добре и ми става ясно, че се е сетил за нещо, което според него ще му е от полза. — Предполагам, Реймънд натиска да се реши случаят.

— Реймънд Хорган натиска за решаването на всеки случай. Много добре го знаеш.

— Охо, винаги съм мислил, че ти, Ръсти, си аполитичният, а сега заимстваш реплики от писачите на Реймънд.

— По-добри са от твоите, Дилей*.

Нико си спечели този прякор, след като ни назначиха като прокурори и работехме в апелативния отдел. Той никога не си подготвяше делата навреме. Джон Уайт, тогавашният първи заместник, го наричаше Непоправимия Дилей Гуардия.

— А, не! — възразява той. — Нали не ми се сърдите за това, което говоря? Защото искрено го вярвам. Вярвам, че ефективното приложение на закона започва най-отгоре. Убеден съм в това. Реймънд е много снизходителен. И е уморен. Вече няма онзи дух и издръжливост.

С Нико се запознах преди дванайсет години, в първия ми ден като прокурор, когато ни дадоха един и същи кабинет. След единайсет години бях първи заместник, а той завеждаше отдел „Убийства“ и аз го уволних. По онова време той вече бе започнал открито да се опитва да измести Реймънд. Имаше един чернокож лекар, който правеше аборти, и Нико искаше да го подведе под отговорност за убийство. Позицията му беше безсмислена от гледна точка на закона, но тя възбуди страстите на групи с различни интереси, чиято подкрепа търсеше той. Нико направи публично достояние разногласията си с Реймънд; държеше обвинителни речи — винаги широко отразени в печата, които на практика бяха част от предизборната му кампания. Реймънд предостави последната дума на мен. Една сутрин отидох в универсалния магазин, купих най-евтините маратонки и ги сложих наред с Никовото бюро с бележка: „Сбогом! На добър час! Ръсти“.

Знаех си, че ще му приляга да участва в кампания. Нико дела Гуардия изглежда добре. Сега е на около четирийсет години, среден на ръст, с добре поддържана фигура. Откакто го познавам, се грижи за теглото си, яде само

* Дилей (delay) — Закъснение (англ.) — Б.пр.

телешко месо и други подобни диетични продукти. Въпреки лошата кожа и странното съчетание на цветове — рижка коса, матов тен и светли очи — той има лице, чиито недостатъци са неуловими за камерата, а дори и от разстояние в съдебната зала го смятат за красавец. И разбира се, винаги е облечен така, че да поддържа това мнение. Шиеше си костюми по поръчка дори в годините, когато за целта отиваше половината му заплата.

Но зад тази приятна външност прозира най-впечатляващата му черта — наглата и безцеремонна прямота, която той проявява и сега, като изрежда пред мен, главния помощник на неговия противник, основните моменти от политическата си платформа, и то наред с погребалната церемония. След дванайсет години съвместна работа — включително двете, през които деляхме една стая — вече знам, че Дилей умее да внуши на хората пламенно и безрезервно доверие в себе си. Онази сутрин преди девет месеца, когато го уволних, той мина бавно покрай кабинета ми, грейнал в радостна усмивка, и простичко рече: „Ще се върна!“.

Опитвам се да не бъда рязък с него.

— Много е късно, Дилей. Вече обещах гласа си на Реймънд Хорган.

Той бавно проумява шегата, но дори и след като я схваща, не сменя темата. Продължаваме да си играем на нещо като адвокатска рулетка* и наблягаме главно на слабостите. Нико признава, че не му достигат средства за кампанията, но твърди, че негласната подкрепа на архиепископа му носи „морален капитал“.

— Там сме силни — казва. — Наистина. Там ще наберем гласове. Хората са забравили защо някога са гласували за „Реймънд — Гражданските права“. В тяхното съзнание той вече е с размити очертания. А аз имам какво да кажа по въпроса — гръмко и недвусмислено. — Самоуве-

* Алюзия за руската рулетка. — Б.пр.

реността просто струи от него, както винаги, когато говори за себе си. — Знаеш ли какво ме тревожеше? Знаеш ли кого щеше да ми е трудно да победя? — Доближава се към мен и снижава глас. — Теб!

Разсмивам се гръмогласно, но Нико продължава:

— Успокоих се вече. Вярно ти казвам. Успокоих се, когато Реймънд обяви кандидатурата си. Преди това просто се ужасявах при мисълта как Хорган свиква голяма пресконференция и заявява, че се отказва, но е помолил първия си помощник да го наследи. Журналистите си умират за човек като Ръсти Сабич. Момче без политически пристрастия. Професионален прокурор. Стабилен. Зрял. На него може да се разчита. Същият, който разби „Нощните светии“. Те пускат в действие всичко това, а Реймънд ти подсигурава Болкаро. Щеше да си опасен противник, много опасен.

— Глупости! — казвам, като мъжествено прикривам, че подобни сценарии са се мяркали и в моето въображение стотици пъти през последната година. — Голяма работа си, Дилей! Разделяй и владей! Неуморим си в това отношение.

— Слушай, приятелю! Аз съм един от твоите най-искрени поклонници. Наистина! Тук не тая лоши чувства. — Той се потупва по гърдите. — Едно от малкото неща, които няма да се променят, след като спечеля, е, че ти ще си останеш в кабинета на първия заместник.

Вежливо му казвам, че дрънка глупости.

— Никога няма да бъдеш главен прокурор. А дори да станеш, Томи Молто ще е твоят човек. Всички са наясно, че го криеш някъде.

Томи Молто е най-добрият приятел на Нико, бившият му първи заместник в отдел „Убийства“. Молто не се е показвал в службата от три дни, не се е обаждал и бюрото му е чисто. Всички смятат, че когато през следващата седмица шумът около смъртта на Каролин позатихне, Нико ще свика поредната пресконференция и ще обяви, че Томи се е присъединил към неговата кампания. Това

ще предизвика нови вестникарски заглавия като „Разочарован сътрудник на Хорган подкрепя Нико“. Дилей ги умее тези неща. Реймънд изпада в нервна криза всеки път, щом чуе името на Томи.

— Молто ли? — пита Нико.

Невинният му израз е съвсем неубедителен, но аз не успявам да отговоря. От олтара свещеникът моли опечалените да заемат местата си. Усмивам се на Дела Гуардия — всъщност се ухилвам лицемерно, докато се разделяме, и започвам да си пробивам път към предната част на църквата, където ние с Реймънд би трябвало да седим като служебни лица. Вървя и кимам сдържано на познатите си, но все още съм впечатлен от пламенната самоувереност на Нико. Чувствам се като човек, който дълго е бил изложен на слънчевите лъчи и макар вече да се е скрил от жарещото слънце, кожата му пари и при допир боли. В мига, в който за пръв път виждам ясно оловносивия ковчег, внезапно ме пронизва мисълта, че Нико дела Гуардия всъщност може и да спечели. Това пророчество е изказано от един уж неуверен глас някъде дълбоко в мен, който като стенеща съвест ми шепне онова, което не искам да чуя. Колкото и Нико да не заслужава победата, колкото и да е неподходящ за нея, какъвто и духовен пигмей да е, нещо може би го тласка към тази победа. Тук, в света на мъртвите, не мога да не призная физическата привлекателност на неговата жизненост и това, че тя ще го отведе далеч.

В тон с характера на днешното събитие до ковчегата на Каролин са поставени два реда съгъваеми столове. Повечето са заети от големците, които човек очаква да види тук. Единственият непознат е осемнайсет-деветнайсетгодишно момче, седнало до кмета, точно пред ковчегата. Невъзвратената му русолява коса е офъкана нескопосано, а вратовръзката му е стегната така, че яката на найлоновата риза е щръкнала нагоре. Братовчед, решавам аз, или може би племенник, но явно — макар и твърде изненадващо — някой от рода. Близките на Каролин, доколкото ми е из-

вестно, още са си на Източния бряг, където са живеели и преди много години, когато тя е решила да ги напусне. Най-отпред до младежа, макар да не е редно, са седнали все хора на кмета, та за мен няма място. Настанявам се зад Реймънд Хорган и той се извъръща към мен. Изглежда е наблюдавал разговора ми с Дела Гуардия.

— Какво каза Дилей?

— Нищо, глупости. Закъсал бил с парите.

— Че кой не е? — отбелязва Реймънд.

Питам го за срещата му с кмета и той подбелва очи.

— Искаше да ми даде съвет насаме, на четири очи, та да не изглеждал пристрастен. Смята, че ако заловим убиеца на Каролин преди деня на изборите, шансовете ми рязко ще нараснат. Представяш ли си? И го каза с такава безизразна маска на лицето, че не можех да го зарежа на сред изречението. Сега страшно се забавлява. Погледни го! — сочи Реймънд. — Главният оплаквач.

Както винаги, когато говори за Болкаро, не може да се сдържа. Оглеждам се с надеждата, че не са ни чули. Кимам с глава към младежа, седнал до кмета.

— Кое е това момче?

Стори ми се, че не съм чул добре отговора на Хорган, та се навеждам по-близо до него. Той допира уста до ухото ми.

— Синът ѝ — повтаря.

Изправям се.

— Отгледал го баща му в Ню Джърси — продължава Реймънд. — След това дошъл тук да следва. Студент е в университета.

Изненадата като че ли ме блъсва назад. Промърморвам нещо на Реймънд и си пробивам път към моето място, което е в края на реда между две големи саксии цветя, сложени на постаменти. За миг съм убеден, че първоначалното смайване е преминало, но когато органът неочаквано еква гръмка точно зад мен и свещеникът произнася първите прощални думи, изумлението ми нараства, завладява ме и се превръща в изгаряща болка и истинска

мъка. Не знаех. Усещам как в мен трепти недоумение. Нима е възможно да запази в тайна подобен факт? За съпруга отдавна се бях досетил, но никога не бе споменала, че има дете, при това толкова наблизко. Трябва да задуша внезапния си порив да напусна тази тъмна зала, да се махна оттук и да усетя отрезвителния ефект на ярката светлина. С усилие на волята успявам да насоча отново вниманието си към настоящето.

Реймънд се е качил на подиума, без да бъде представен официално. Други — свещеникът Хилър и Рита Уърт от колегията на жените юристи — са произнесли кратки слова, но сега въздухът се изпълва с нова тържественост, която успява да покори дори мен и да ме отвлече от обзелата ме скръб. Тълпата затаява дъх. Реймънд Хорган има недостатъци като политик, но е ненадминат като обществен деец и оратор. Оплешивяващ, понапълнял, изправен там в елегантния си син костюм, той излъчва болка и сила като фар в нощта.

Словото му е наситено със случки от живота на покойната. Спомня си назначаването на Каролин въпреки възраженията на по-закостенелите прокурори, които смятали инспекторите по условно осъдените и предсрочно освободени престъпници за нещо като обществени активисти. Възхвалява нейната твърдост и непреклонност. Спомня си дела, които е спечелила, съдии, на които се е противопоставяла, допотопни правила, които с удоволствие е нарушавала. В устата на Реймънд тези истории звучат изразително и остроумно. Те навяват тиха скръб по Каролин, по цялата ѝ навеки загубена сърцатост. Той наистина няма равен на себе си, когато просто споделя със слушателите си онова, което мисли и чувства.

Аз обаче не мога да се възстановя така бързо от хаоса в душата си. Намирам, че всичко — болката, шокът, завладяващата сила на думите на Реймънд, дълбоката ми неизразима тъга — се надига и прелива отвъд границите на издръжливостта и спокойствието, което на всяка цена трябва да запазя. Пазаря се със себе си. Няма да отида на

самото погребение. Имам работа, а прокуратурата и без това ще е представена. Секретарките и чиновничките, повъзрастни жени, които все критикуваха поведението на Каролин, сега хлипат на първите редове, а по-късно ще се притискат плътно край гроба и ще оплакват поредното нещастие. Ще оставя на тях да я видят как изчезва в черната земя.

Реймънд млъква. Въздействащият стил на неговото слово пред погледите на толкова хора, които вече го мислят за победен, предизвиква осезаемо раздвижване в залата, докато той крачи към мястото си. Свещеникът изброява някои подробности по погребението, но аз ги пропускам край ушите си. Решил съм: ще се върна в службата. Нали Реймънд пожела да продължи издирването на убиеца. Никой няма да има нищо против, най-малко пък самата Каролин. Вече съм ѝ засвидетелствал своята почит. Дори прекалено, би рекла тя. И твърде често. Тя знае — сигурен съм в това — че вече не тъгувам за Каролин Полхимъс.

2.

В службата витае особено предчувствие за бедствие. Като че ли нищо не е на мястото си. Коридорите са празни, а телефоните звънят в изтощителна последователност. Две секретарки, единствените останали тук, тичат нагоре-надолу и отговарят на обажданията.

Дори и в най-добрите времена прокуратурата на окръг Киндъл е имала потискащ вид. Повечето от прокурорите работят по двама в стаи, чиито размери навяват зловещата атмосфера на Дикенсов роман. Сградата е строена през 1897 г. в зараждащия се тогава стил на административните здания. Монолитна тухлена постройка, украсена с няколко колони в дорийски стил, за да се знае, че е обществена, с напречни греди над вратите и прозорци, които се

отварят навътре. Стените са боядисани в болнично зелено с оттенък на плесен. Най-лошото е светлината, която се стеле като жълтеникава течност или по-точно като лепкав шеллак. И ние — двеста изтерзани служители — се трудим тук, като се опитваме да се справим с всяко престъпление, извършено в едномилionenния град и в окръга, наброяващ още два милиона души. През лятото е влага като в джунглата и остарелите климатични инсталации боботят над несекващия звън на телефоните. През зимата радиаторите съскат и свистят. Дори по пладне имаш чувството, че е вечер. Това е то прокуратурата в Средния запад.

В моя кабинет, скрит зад вратата като бандит от уестърните, само че седнал, ме чака Липранзър.

— Вече е при червеите, а? — пита той.

Казвам нещо по адрес на нежната му душа и мятam сакото си на един стол.

— Впрочем ти къде беше? Всички по-стари полицаи бяха там.

— Не понасям да ходя по погребения — сухо отвръща Липранзър.

Според мен има нещо многозначително във факта, че полицай, който се занимава с убийства, не понася погребенията, но не успявам да направя връзката веднага и затова отминавам тази мисъл. Служебният живот: в него се сблъсквам с толкова символи на скрития смисъл на нещата, който ми убягва всеки ден; те са като издутини на повърхността, като сенки, витаещи подобно на призраци.

Връщам се към настоящето. На бюрото ми има бележка от Макдугъл, шефа по административните въпроси, и плик, оставен там от Липранзър. Бележката на Мак се състои само от един въпрос: „Къде е Томи Молто?“. Минава ми през ума, че при всичките ни подозрения за политическа интрига не бива да пренебрегваме очевидно — някой трябва да провери болниците и апартамента на Томи. Един прокурор вече е мъртъв. Това е и причи-

ната за плика от Липранзър с етикет от полицейската лаборатория – ИЗВЪРШИТЕЛ: НЕИЗВЕСТЕН. ЖЕРТВА: К. ПОЛХИМЪС.

– Знаеш ли, че покойната е оставила наследник? – питам, докато търся ножа за разрязване на пликове.

– Ами! – възкликва Липранзър.

– Още е хлапе. Има-няма два-сет години. Беше на погребението.

– Ами! – повтаря Липранзър, докато оглежда цигарата си. – Аз пък си мислех, че като отиде човек на погребение, поне изненади няма да има.

– Един от двамата ни трябва да поговори с него. Следва в университета.

– Дай ми адреса, ще ида да го видя. Морано пак ми рече тази сутрин: „Прави каквото искат хората на Хорган!“. – Морано е шефът на полицията, съюзник на Болкаро. – Чака да види как ще се сгромоляса Реймънд – продължава Липранзър.

– И той, и Нико това чакат. Днес се натъкнах на Дилей. – Разказвам му за срещата. – Много е въодушевен от себе си. Дори му повярвах за миг.

– Ще постигне повече, отколкото си мислят хората. Тогава ще има да си биеш главата, че не се кандидатира.

Правя физиономия в смисъл: „Кой знае?!“. Лип ме разбира и от половин дума.

За събирането по случай петнайсетгодишнината от завършването на университета получих анкета с много лични въпроси, на които ми бе трудно да отговоря: „От кой съвременен американец се възхищавате най-много?“, „Кой е най-ценният предмет, който притежавате?“, „Назовете най-добрия си приятел и го опишете“. След като се двоумих известно време над последния въпрос, накрая вписах името на Липранзър. „Най-добрият ми приятел е полицаи. Висок е 173 см, тежи 55 кг, след като се е нааял, косата му е близната отпред и стърчи, а в погледа му се спотайва дребнавата злобича, която се чете в очите на всеки млад безделник. Пуши два пакета „Кемъл“ на ден.

Не знам какво общо имаме, но се възхищавам от него. Много е добър в работата си“.

За пръв път пътищата ни с Лип се кръстосаха преди седем-осем години, когато ме прехвърлиха в отдел „Тежки престъпления“, а той току-що бе започнал работа в „Убийства“. Оттогава сме разследвали заедно десетина дела, но все още в някои отношения го имам за потаен, дори опасен човек. Баща му беше началник на патрул в едно от управленията в Уест Енд и когато умря, Лип напусна колежа, за да заеме мястото, което един вид му се полагаше „по право“, като на първороден син. Сега е в прокуратурата на пряко разпореждане в така наречените „специални части“. На теория работата му е да действа като свързка с полицията, тоест да координира разследванията на убийства от особен интерес за прокуратурата. Всъщност той е самотен като падаща звезда. Пряко се подчинява на капитан Шмид, който се интересува единствено от това да покаже в края на всяка финансова година, че има шестнайсет ареста за убийство. Лип прекарва по-голямата част от времето си сам, като виси по барове или пред складове и пие с всеки, който е добре осведомен и може да го държи в течение на събитията в света на големите престъпници, с една дума, върти се около мошеници, хомосексуалисти и агенти на федералното разузнаване. Липранзър е „професор“ по подземния свят. Постепенно разбрах, че именно с тежкото бремене на тази информация може да се обясни начумереният поглед на вечно възпалените му очи. Още държа плика в ръце.

– Какво има тук? – питам аз.

– Заключение на патолозите. Третият екземпляр. Снимки на умряла гола жена.

Третият екземпляр е копие за прокурора от входящите доклади на полицаите. С тях вече съм разговарял лично. Затова преминавам направо към заключението на полицейския патолог, д-р Кумагаи, дребен, странен на вид японец, който прилича на герой от пропаганден филм на 40-те години. Прякорът му е Безболезнения и е известен

мърляч. Нито един прокурор не го вика за експертиза, без тайничко да стиска палци, че всичко ще бъде наред.

— И каква е сензационната новина? Семенна течност във всички възможни отвори?

— Само в главния. Починала е вследствие фрактура на черепа и последвалия кръвоизлив. От снимките оставаш с впечатлението, че е била удушена, но Безболезнения твърди, че в дробовите й има въздух. Така или иначе, нашият човек трябва да я е ударил с нещо. Безболезнения няма представа с какво, но твърди, че е тежко и много твърдо.

— Предполагам, че апартаментът е претърсен за оръдието на убийството?

— Преобърнахме го целия.

— Да липсва нещо, което бие на очи — свещници, метална подпора за книги?

— Нищо. Пратих три отделни екипа.

— Значи — казвам — нашият човек предварително е знаел, че ще нанася тежки удари.

— Може би. Или просто е отнесъл със себе си онова, което е използвал. Не съм убеден, че е дошъл подготвен. Изглежда, че е удрял, за да я омаломощи, и не се е усетил как я е утрепал. Смятам, а то се вижда и от снимките — от начина, по който са вързани въжетата — че е легнал между краката й и се е опитвал да я задуши с теглото си. Всички възли са хлабави. Май е искал да я чука до смърт в буквалния смисъл.

— Колко мило! — възкликвам аз.

— Да, наистина. Много мил човек. — И двамата мълчим. А после той продължава: — Няма натъртвания по раменете или по ръцете, нищо такова. Това значи, че преди Каролин да бъде вързана, не е имало борба. Има следа от удар отзад, вдясно. Това говори, че я е нападнал в гръб, а после я е вързал. Странното е само, че първо я е убил. Повечето от тия типове обичат жените да знаят какво става с тях.

Свивам рамене. Не съм много убеден в това.

Снимките са първото нещо, което вадя от плика. Те са ясни, цветни. Каролин живееше в един блок на брега на реката — бивш склад, разпределен на апартаменти без вътрешни стени. Беше разделила своя с подвижни паравани и дебели килими. Предпочиташе съвременната мебел, но с елегантни добавки в класически и античен стил. Убита беше в пространството встрани от кухнята, което й служеше за хол. Първата купчина снимки бяха в общ план. Дебелото зеленикаво стъкло на масичката с месингови крачета е съборено. Един от елементите на сглобяемата канапе е преобърнат. Но като цяло съм съгласен с Лип, че следите от борба са по-малко, отколкото в други случаи, особено ако не се брои петното кръв с формата на голям пухкав облак, попило в гладкия килим. Вдигам поглед. Още не съм готов за снимките на трупа.

— Какво друго казва Безболезнения? — питам.

— Стрелял е с халосни патрони.

— С халосни патрони?!

— Аха! Това ще ти хареса. — Липранзър се опитва, доколкото може, да повтори анализа на Кумагаи за намерената сперма. Много малко от нея се е стекло навън, което означава, че след половия контакт Каролин не е прекарала дълго време на крака. От това следва, че изнасилването и смъртта са били почти едновременно. На първи април е напуснала прокуратурата малко след седем часа. Според Кумагаи смъртта е настъпила около девет. — Минали са дванайсет часа, преди да бъде намерен трупът — продължава Лип. — Безболезнения твърди, че след такъв период от време обикновено под микроскопа все още се вижда как някои сперматозоиди се движат нагоре по тръбите или в матката. А на нашия всички те са мъртви. Не са проникнали никъде. Според Безболезнения той е стерилен. Казва, че понякога това се дължи на прекарани заушки.

— Значи търсим бездетен престъпник, който е карал заушки?

Липранзър свива рамене.

— Безболезнения щял да вземе проба от спермата и да я изпрати до криминологичната лаборатория. Може би те ще подхвърлят и други идеи.

Изпъшквам при мисълта как Безболезнения ще се впусне в сферата на висшата химия.

— Не можем ли да вземем някой свестен патолог? — питам аз.

— Нали имаш Безболезнения? — отвръща невинно Лип.

Отново изпъшквам и прехвърлям още няколко страници от заключението на Кумагаи.

— Имаме ли данни за собственика на спермата? — питам.

Хората се различават не само по кръвната си група, а и по това дали в отделяните от тях секрети могат да се установят разпознаващи агенти. Лип взема доклада от ръцете ми и казва:

— Да.

— Кръвна група?

— А.

— Аха — казвам, — като моята.

— И аз си го помислих. Но ти имаш дете.

Още веднъж споменавам нещо по адрес на нежната му душа. Не си прави труда да ми отговори. Вместо това пали нова цигара и клати глава.

— Нещо не мога да схвана. Цялата тая история, мамка ѝ, е прекалено странна. Изпускаме нещо.

Така че започваме отново любимата следователска игра — кой и защо. От самото начало Липранзър подозира, че Каролин е била убита от човек, срещу когото е предявила обвинение. Това е най-страшният кошмар на всеки прокурор — дълго спотаяваната мъст на някой джебчия, когото си пратил в затвора.

Скоро след като ме прехвърлиха в отдела за гледане на дела с участието на съдебни заседатели, един „младеж“, както го нарекоха вестниците, на име Панчо Меркадо, имаше възражения срещу заключителното ми слово, в което поставях под въпрос мъжествеността на всеки, кой-

то си изкарва прехраната, като размахва пистолет в лицето на седемдесетгодишни старци. Висок близо два метра и тежък над сто кила, Панчо скочи от подсъдимата скамейка и ме подгони с гръм и трясък през цялата Съдебна палата, докато накрая Макдугъл го просна в безсъзнание в столовата на прокуратурата, като го блъсна с инвалидната си количка. Цялата история завърши със съобщение на трета страница на „Трибюн“. Гротескното заглавие гласеше: „Паникьосан прокурор, спасен от инвалид“, или нещо подобно.

Барбара, жена ми, обича да споменава това дело като първото, донесло ми слава.

Каролин работеше с по-откачени типове от Панчо. От няколко години оглавяваше така наречения отдел „Изнасилвания“. Наименованието дава добра представа за какво точно става дума, въпреки че там попадат всякакви форми на полово насилие, включително блудство с деца, както и един случай, който съм запомнил — забавлението, което си устроила една мъжка тройка, позагрубяло, та главният свидетел на обвинението завършил вечерта с електрическа крушка в ануса. Липранзър предполага, че някой от тези, които Каролин е дала под съд за изнасилване, ѝ го е върнал.

Следователно решаваме да прегледаме архива на Каролин, за да видим дали има някой, срещу когото е водила дело в съда или го е разследвала за престъпление, наподобяващо извършеното с нея преди три дни.

Обещавам да прегледам делата в кабинета ѝ. Щатските следствени органи също поддържат компютърни досиета на извършители на сексуални престъпления и Лип ще провери дали може да засече нещо с името на Каролин или номера с въжетата.

— Как върви разследването?

Липранзър ми разказва какво е направено досега. В деня след убийството са разпитали всички съседи, но това вероятно е станало набързо и Лип ще уреди със следователите да обиколят още веднъж всички в квартала.

Този път ще го направят по вечерно време, така че да са се прибрали съседите, които са си били у дома в часа на убийството.

— Една жена твърди, че на стълбището е видяла мъж с шлифер. — Лип поглежда в бележника си. — Госпожа Крапотник. Сторил ѝ се познат, но май не живеел там.

— Нали лаборантите от „Косми и влакна“ минаха първи? — питам аз. — Кога ще получим техните резултати? — Те изпълняват нелепата задача да минат с прахосмукачка трупа и да оберат с пинсети всичко от мястото на престъплението, за да изследват под микроскоп всяко косъмче, което са открили. Често могат да определят какви са били дрехите или косата на извършителя.

— След седмица, най-късно до десет дни — отговаря Лип. — Ще се опитат да открият нещо по въжето. Единственото друго интересно, което ми казаха, е, че са открили влакнцата от мокет по голия под. Намерили и няколко косъма, но не колкото би трябвало да се очаква, ако е имало борба.

— А отпечатащи от пръсти?

— Взели са от всички предмети.

— И от тази стъклена маса ли? — Показвам снимката на Лип.

— Да..

— Откриха ли нещо?

— Да.

— Заключение?

— Не е окончателно.

— Чии са отпечатащите?

— На Каролин Полхимъс.

— Чудесно!

— Не е чак толкова зле. — Лип взема снимката от мен и сочи. — Виждаш ли този бар? А чашата? — Висока чаша за коктейли, която стои изправена. — По нея има следи. Три пръста. И то не на жертвата.

— Имаме ли някаква идея чии може да са?

— Не. В отдела за идентификация ми казаха да се обадя след три седмици. Много били закъсали с работата.

Отделът за идентификация към полицията има компютърно досие на всяко лице, на което някога са вземани отпечатащи, класифицирани по така наречените сравнителни точки — линиите и полетата между тях, които имаме на пръстите си. Те са означени със съответни цифрови стойности. Едно време, за да може отделът да проучи съществуващия каталог и да идентифицира неизвестен отпечатък, извършителят трябваше да е оставил отпечатащи и от десетте си пръста. Сега, в компютърния век, издирването може да се извърши от машина. Лазерен механизъм чете отпечатъка и го сравнява с всеки друг, заложен в паметта. Процесът отнема само няколко минути, но поради бюджетни ограничения отделът все още не притежава цялото необходимо оборудване и когато има специални случаи, трябва да иска назаем от щатската полиция.

— Казах им да побързат, а те ми надрънкаха нещо за не знам си какви „файлове“ и зареждането им. Едно обаждане от прокурора би помогнало. Кажи им да ги сравнят с всички известни отпечатащи в окръга. На когото и да са. На всеки мръсник, на когото са били вземани по някакъв повод.

Записвам си в бележника.

— Трябва ни и ОТР — казва Липранзър, като гледа в тефтера си. Въпреки че този факт не е широко известен, телефонната компания пази в компютъра си досиета на всички местни разговори, проведени от повечето централи — така наречените ОТР (описи на телефонните разговори). Започвам да съставям писмо от името на голямото жури*, с което те да се изискат. — И нека поискат ОТР за всеки номер, който е набрала през последните шест месеца.

* В оригинала: grand jury. По англосаксонското право орган, обикновено състоящ се от 12 до 23 заседатели, който разглежда съставения от прокурора обвинителен акт и решава дали обвиняемият да бъде предаден на съд. Различава се от 12-те съдебни заседатели (petit jury — малко жури), които участват пряко в съдебния процес и решават дали подсъдимият е виновен, без да определят конкретно наказание, което е прерогатив на съдията. — Б.пр.

— Ще изпищят. Сигурно има двеста номера.
— Тогава нека отбележат само номерата, които е набрала най-малко три пъти. По-нататък ще им представя списък, но ти направи искането отсега, че да не се наложи после да се скъсам да те търся за тая работа.

Разсеяно кимам.

— Ако се върнеш шест месеца назад — казвам, — вероятно ще откриеш и този номер. — Соча телефона на бюрото ми.

Липранзър ме поглежда право в очите и отвърща:

— Знам.

Значи знае. Замислям се за миг, като се опитвам да го преценя. Хората се досещат. Ключкарстват. Пък и Лип би забелязал неща, които всеки друг ще пропусне. Сигурен съм, че не одобрява. Не е женен, но не скитори. Има една полякия, може би десет години по-стара от него, вдовица с голямо дете, която му готви и спи с него два-три пъти седмично. По телефона я нарича „майко“.

— Знаеш ли, понеже стана дума, Каролин не пропускате да заключи вратите и прозорците — казвам с възхитително равен глас. — Никога. Може би беше малко лекомислена, но не беше дете. Знаеше опасностите, които крие градът.

Погледът на Липранзър постепенно се съсредоточава, очите му проблясват студено. Осъзнал е както значимостта на това, което му казвам, така и факта, че го правя толкова късно.

— Какво смяташ значи? — пита най-сетне. — Някой се е поразходил из апартамента и е отворил прозорците?

— Може би.

— За да прилича на взлом? Някой, на когото тя лично е отворила?

— Не се ли връзва? Нали каза, че на бара имало чаша. Значи е имала гостенин. Главата си залагам, че убиецът не е бил някой откачен, когото са пуснали условно.

Лип се е вторачил в цигарата си. Поглеждам през вратата и виждам, че Юджиния, секретарката ми, се е върна-

ла. Вече се чуват гласове и в коридора. Служителите се връщат от погребението. Долавям нервен смях на облекчение.

— Но и това не е изключено — казва той най-накрая. — Каролин Полхимъс беше странна дама. — Отново ме поглежда втренчено.

— Искаш да кажеш, че би отворила вратата на някой нехранимайко, когото е изпратила в затвора?

— Мисля, че от Каролин всичко можеше да се очаква. Представи си, че случайно е срещнала един от тези типове в бара. Или някой ѝ се е обадил и е казал: „Хайде да пием по едно!“. Мислиш ли, че е изключено да каже „да“? Не забравяй, че говорим за Каролин.

Виждам накъде бие Лип. Жена прокурор, която разследва перверзни типове, спи с обвиняем и изживява забранени фантазии. Лип съвсем точно е схванал какво представлява тя. Каролин Полхимъс не би имала нищо против някое от онези момчета да си е фантазирало години наред какво ще ѝ направи, като излезе от пандиза. Но не-известно защо, разговорът поражда у мен мъка, която ме залива на талази.

— Ти никак не я обичаше, нали, Лип?

— Никак. — Споглеждаме се, след което Лип се пресяга, потупва ме по коляното и продължава. — Поне едно знаем със сигурност. Нямаше никакъв вкус по отношение на мъжете.

Това е заключителната му реплика. Пъха пакета „Кемъл“ в джоба на якето си и излиза. Извиквам на Юджиния да не ме свързва с никого. Останал сам, вече мога да разгледам снимките. Отначало вниманието ми е насочено главно към самия мен. Доколко ще се справя с това? Насилвам се да запазя професионално самообладание.

Но усещам как полека-лека го губя. Става също както при мрежата от пукнатини, която плъзва по стъклото след удар. Отначало усещам вълнение — обхваща ме против волята ми, бавно, но осезаемо. На първите снимки

дебелото стъкло на масата е прекатурено и притиска рамото ѝ така, като че ли е микроскопски препарат. Но в следващите стъклото е махнато. И ето го невероятно гъвкавото тяло на Каролин в поза, която при цялото страдание, дето вероятно е изпитала, показва подвижната ѝ, спортна фигура. Краката са стройни и грациозни, гърдите — едри и стегнати. Дори в смъртта си тя излъчва чувственост. Но постепенно осъзнавам, че всъщност позата е предизвикана от други преживявания. Защото онова, което виждам, е ужасно. Синини по лицето и врата. Въжето преминава от глезените към коленете, опасва кръста и китките ѝ. След това е опънато около врата. Каролин е извита назад в грозна, мъчителна дъга, а лицето ѝ е мъртвешки бледо; очите ѝ с хипертироиден вид в резултат от опита за удушаване, са огромни и изцъклени, а устата ѝ е застинала в безмълвен вик. Вглеждам се внимателно. В погледа ѝ се чете същото недоумение и диво отчаяние, което така ме плаши всеки път, когато събера смелост да надникна в широкото черно око на умираща риба. И аз отново съм изпълнен с благоговение, страхопочитание и недоумение. А после идва най-лошото — все едно ковчежето със съкровищата е изчистено от поленалата по него пръст и отвътре, невъзпрепятствано от срам или поне от страх, се надига нещо леко като мехур, което постепенно осъзнавам като задоволство. Упреквам се, че съм подъл и мерзък, но това не променя обзелото ме чувство. Каролин Полхимъс — олицетворение на красотата и силата на духа — лежи пред мен с поглед, какъвто никога не съм виждал у живата. Изведнъж всичко ми става ясно. Тя чака моето съчувствие. Нуждае се от помощта ми.

3.

Когато всичко между нас свърши, отидох на психиатър. Казваше се Робинсън.

— За мен тя е най-интересната жена, която съм познавал — заявих му аз.

— В смисъл сексапилна? — попита той след кратко мълчание.

— Да. Много. Буйна руса коса, почти никакъв задник и много големи гърди. А също и дълги червени нокти. Искам да кажа, че беше определено, умишлено, направо предизвикателно сексапилна. Привличаше вниманието. Такъв ѝ беше номерът. Принуждаваше те да я забележиш. И аз я забелязах. Работеше в прокуратурата от доста години. Преди да завърши Юридическия факултет, беше инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените. Но за мен първоначално беше само това, нали разбирате, руса красавица с големи гърди, която караше всеки полицаи, който влезе при нея, да се блещи. Нищо повече.

Постепенно хората заговориха за нея. Още докато беше в районния съд. Нали разбирате, впечатляваща, способна. След това известно време ходеше с един журналист от Трети канал на телевизията — казваше се Чет, не помня второто му име. Тя често се появяваше в обществото. Развиваше активна дейност в асоциациите на юристите. Известно време беше деятелка в местния клон на Националната организация на жените. Изключително умна. Поиска да я назначат в отдел „Изнасилвания“, въпреки че работата там се смята за по-долно качество — разпити на четири очи, при които никога не можеш да разбереш кой казва истината: пострадалият или обвиняемият. Тежки дела. Трудно е не само да прецениш на кои да дадеш ход, но и да ги спечелиш след това. А там тя се справи много добре. След време Реймънд я повиши в завеждащ отдела.

Пращаше я да участва в телевизионни публицистични предавания в неделя сутрин. Така той демонстрираше

загрижеността си по въпросите, отнасящи се до жените. А и Каролин обичаше да изпълнява ролята на самоотвержена знаменоска. Харесваше ѝ да е център на внимание. Но беше и добър прокурор. Много упорита. Адвокатите се оплакваха, че е комплексирала и едва ли не иска да докаже, че е мъж. Но полицаите много я обичаха.

Не знам какво съм си мислил тогава за нея. Може би, че се поизсилва.

Робинсън ме погледна.

— Във всяко отношение — поясних аз. — Нали разбирате? Прекалено смела, прекалено самовлюбена. Винаги се движеше на обороти, по-високи от необходимото. Нямаше чувство за мярка.

— И — рече Робинсън, за да премине към очевидното — вие се влюбихте.

Млъкнах и застинах. В даден момент думите стават излишни, нали?

— Да, влюбих се.

Реймънд беше решил, че ѝ трябва помощ, и тя се обърна към мен. Беше септември предната година.

— Можехте ли да откажете? — попита Робинсън.

— Сигурно. Не е нужно първият заместник да движи много дела. Можех да откажа.

— Но?

Но казах „да“.

Защото, убеждавах сам себе си, делото е интересно и някак си странно. Дарил Макгафен беше banker. Работеше за брат си Джоуи, гангстер, но колоритен като личност, с огромно самочувствие. Забавляваше се с това, че всяка служба в града, чиято работа е да съблюдава спазването на законността, го е взела на мушката си. За да легализира огромните средства, придобити по незаконен път, главно от организирана престъпност, Джоуи използваше банката в градчето Маккрери. Но това си бяха негови дела. Дарил внимаваше да не прави грешни ходове и държеше сметките изрядни. Колкото Джоуи бе буен, толкова другият беше кротък. Обикновен човечец. Живееше в Западния

район, недалеч от Маккрери. Беше женен. В известна степен животът му бе трагичен. Първото му дете, момиченце, загинало на тригодишна възраст. Всичко това ми беше известно, защото Джоуи веднъж свидетелства пред съдебните заседатели как племенницата му паднала от балкона на втория етаж на братовата му къща. В резултат получила фрактура на черепа и последвала незабавна смърт. Джоуи почти успя да убеди съдебните заседатели, че след разигралата се пред очите му драма бил като замаян и това му попречило да прецени по-добре четирите загадъчни личности, донесли в банката му облигации, които, за голямо негово огорчение, се оказали крадени. Като споменаваеше момиченцето, Джоуи кършеше ръце и поднасяше към очите си копринена носна кърпичка.

Дарил и жена му имаха второ дете, момче на име Уендъл. Уендъл бил на пет години, когато майка му го завела в отделението за спешна медицинска помощ на болницата „Павилиън“. Детето било в безсъзнание, а майката — в истерия. Било паднало тежко и получило силни наранявания по главата. Твърдяла, че никога не го е водила в болницата, но лекарката в спешното отделение, млада индийка на име Нараджи, си спомнила, че е лекувала Уендъл година преди това. Потърсили медицинския му картон и установили, че е бил там два пъти — веднъж със счупена ключица и веднъж със счупена ръка. И в двата случая майката твърдяла, че момчето е паднало. В момента Уендъл бил в безсъзнание и вероятността да проговори била нищожна, поради което д-р Нараджи го прегледала много основно. По-късно, когато даваше показания като свидетел, тя обясни как първоначално ѝ направило впечатление, че раните са твърде симетрични и прекалено странично разположени, за да бъдат в резултат от падане. В продължение на цяло денонощие тя многократно ги разглеждала — а те бяха съвсем еднакви и от двете страни на главата, с размери пет на два и половина сантиметра — и всичко ѝ станало ясно. Тогава се обадила на Каролин Полхимъс в прокуратурата, за да ѝ съобщи, че

лекува дете, чийто череп изглежда е пукнат, защото майката е стискала главата на сина си в менгеме.

Каролин веднага се сдоби със заповед за обиск. Намериха въпросния инструмент с парченца кожа по него в мазето на Макгафен. Изследваха детето, което още бе в безсъзнание, и откриха зараснали рани, вероятно получени от загасени в ануса му цигари. След това изчакаха да видят какво ще стане с момчето. То оживя. Поставиха го под съдебна опека, а прокуратурата бе обсадена. Дарил Макгафен се помъчи да защити жена си. Заяви, че е любеща и предана майка и е безумие да се твърди, че е причинила болка на сина си. Видял как детето пада. Било нещастен случай, трагедия, задълбочена още повече от кошмарния заговор на лекари и юристи, които искали да му отнемат болното дете. Речта му беше много прочувствена и добре режисирана. Джоуи се погрижи камерите да бъдат там, когато брат му се появи пред Съдебната палата, и заяви, че Реймънд Хорган е решил да отмъщава на семейството му. Отначало, за да покаже своята праволинейност, Реймънд реши сам да води делото. Но предизборната борба бе започнала да се ожесточава. Той върна делото на Каролин и препоръча, като се има предвид големият интерес на печата, да го движи заедно със старши заместник, някой като мен, чието присъствие би показало колко е загрижена прокуратурата. Тя ме помоли и аз се съгласих. Казах си, че го правя заради Реймънд.

Физиците го наричат брауново движение — безразборното сблъскване на молекули във въздуха. То произвежда особено трептене с висок тон, нещо като звънтене с честота на границата на човешкото слухово възприятие. Като дете можех да го чуя винаги когато пожелаех. Обикновено го пренебрегвах, но от време на време волята ми се огъваше и тонът се засилваше, докато станеше почти нетърпим.

По време на пубертета костите във вътрешното ухо се втвърдяват, така че звънтенето, предизвикано от брауновото движение, вече не се чува. Кое то може би е по-

добре, тъй като тогава вече има други развлечения. За мен през по-голямата част от брачния ми живот привлекателността на другите жени бе като това всекидневно трептене, което благодарение на волята си пренебрегвах, но когато започнах да работя с Каролин, решимостта ми отслабна и тонът се извиси — вибриращ и мелодичен.

— А всъщност не знам защо стана така — казах на Робинсън.

Имам се за човек с морални ценности. Винаги съм презирал баща си заради женските му истории. Той излизаше от вкъщи в петък вечер като бездомен котарак, насочваше се към някоя кръчма, а по-късно към хотел „Дилейни“ на авеню Уестърн, който беше, кажи-речи, бардак със стари, протрити вълнени пътеки по стъпалата и миризма на някакви химикали, с които пръскаха гъмжащите паразити. Там задоволяваше страстите си с леки жени от кръчмите, пощръклели паряници, кръшкащи съпруги. Преди да потегли за нощните си похождения, вечеряше с мама и мен. И двамата знаехме къде отива. Тананикаше си и това бе единственият приятен звук, който се изтръгваше от него за цялата седмица.

Но някак, докато работех с Каролин, с нейните подрънкващи бижута, лек парфюм, копринени блузи, ярко червило, лакирани нокти, едър, вечно вълнуващ се бюст, дълги крака и плиснала по раменете светла коса, аз бях завладян от тази жена, от най-малката подробност, свързана с нея, и то така, че се вълнувах дори когато долавях уханието на същия парфюм, макар и от друга жена, минала покрай мен в коридора.

— А всъщност не знам защо стана така. Може би затова съм тук. Чуваме звук с необичайна честота и всичко в нас започва да се руши. Настъпва вибрация и от нея цялата ни душевност се разтърсва. Говорехме за делото, за живота и за какво ли не. Беше толкова възхитителна и разнолика. Като симфония. Дисциплинирана и обаятелна. С мелодичен смях. А усмивката ѝ беше същинско сто-

матологично чудо. Каролин беше много по-остроумна, отколкото очаквах. Упорита, както говореха за нея, но не и непреклонна.

Особено ми допадаха случайно подхвърлените ѝ забележки и начинът, по който силно гримираните ѝ очи изведнъж започваха хладно да те преценяват. Когато говореше за политика, свидетели или полицаи, тя показваше колко добре схваща всичко, което става. А за мен бе тъй вълнуващо, че съм срещнал жена, която сякаш е наясно с всичко, която се движи с шеметна скорост през света и е толкова различна за различните хора. Може би ми действаше така и поради контраста с Барбара, която е пълна нейна противоположност.

И тъй, аз работех с тази смела, умна, хубава и харесвана жена, която винаги бе в центъра на вниманието! Откривах, че без да имам какво да кажа, слизам до кабинета ѝ — самият той малко чудо в голо място като нашето, тъй като Каролин се бе потрудила да добави ориенталско килимче, цветя, библиотечка в едновременно стил и масивно бюро, измъкнато с връзки от домакинската служба. Усещах как изгарям, как се топя по нея — да не изреждам всички стари, глупави метафори — и си мислех, Господи, това не може да ме сполети. Вероятно нищо нямаше да се случи, но по онова време започнах да забелязвам, или поне да ми се струва, че и тя ми обръща внимание, вглежда се в мен. Да, знам, че звуча като гимназист. Не, още по-лошо — като прогимназист. Но факт е, че обикновено хората не се вглеждат един в друг.

Разпитваме свидетелите, поглеждам настрани и виждам как Каролин е вперила очи в мен и ме наблюдава със своята спокойна, почти печална усмивка, докато си върши работата. Или на заседание с Реймънд и разни асове по престъпността: вдигам глава и усещам тежестта на погледа ѝ върху себе си — не го отмества и тогава ѝ намигам или се засмивам, а тя най-често ми отвръща с широка усмивка и ако в момента говоря, всичко изчезва от главата ми, изпарява се и остава само Каролин. В такъв мо-

мент млъквам или жестоко се оплитам и започвам да мънкам.

Това беше най-лошото — нейната невероятна власт над чувствата ми. Все едно дали съм под душа, или карам колата, пред очите ми вечно беше Каролин. Представях си сцени или разговори с нея. Един непрекъснат филм. Тя изплуваше пред мен с блеснал от възхищение поглед — възхищение към мен! Към мен. Не можех нито да довърша телефонен разговор като хората, нито да дочета докладна записка или дело.

При цялото безумие на тази моя страст, от която сърцето ми препуска лудешки, а стомахът ми се е свил на топка, аз продължавам да се съпротивлявам и да не вярвам, че това става с мен. Понякога се стряскам. Казвам си, че това е невъзможно, че сигурно е случка от младежките ми години, шега на подсъзнанието, изровило нещо от миналото. Търся в душата си покоя на сивото ежедневие. Повтарям си, че ще стана сутринта и ще се чувствам както преди, ще бъда отново уравновесеният и психически стабилен Ръсти.

Но разбира се, това не се случва и миговете, когато съм с нея, очакването и възхищението са прекрасни. Задъхвам се, главата ми се върти. Смея се с повод и без повод. Правя всичко възможно, за да съм близо до нея. Например тя седи на бюрото си, а аз ѝ показвам документ през рамото, така че да се наслаждавам на всяка подробност, свързана с тази жена: обещите ѝ от ковано злато, аромата на шампоана и дъха ѝ, мекия синкав цвят на шията, когато косата ѝ падне настрани. А след това, когато съм сам, чувствам отчаяние и срам. Тази яростна, безумна, натрапчива страст! Къде е моят свят? Напускам го. Направо съм го зарязал.